

Streszczenie wyników realizacji działania pn. Analysing experience of projects in culture, which were realised in cross-border territories / Doświadczenie w realizacji projektów kulturalnych zrealizowanych na obszarze transgranicznym

Powyższe zadanie realizowano w ramach projektu Kultura i sztuka. Krok II. Nowa jakość w edukacji. Projekt jest dofinansowany ze środków programu współpracy transgranicznej Litwa, Polska, Rosja 2007-2013.

Zrealizowane badanie ma pilotażowy charakter. Zastrzec należy, iż aby uzyskać pełny obraz podejmowanych działań badanie to powinno być kontynuowane (w trybie stałym – w postaci obserwatorium), przynajmniej w zakresie gromadzenia informacji na temat wdrażanych międzynarodowych projektów kulturalnych na obszarze transgranicznym.

W analizie wykorzystano następujące źródła informacji: strony internetowe poszczególnych instytucji Kultury oraz Urzędów Miast / Gmin, dane operatorów programów pomocowych; bezpośrednie informacje uzyskane od pracowników instytucji Kultury.

Przyjęte Założenia

W trakcie zamkniętej już części badania zbierano informacje o międzynarodowych projektach kulturalnych realizowanych przez **polskie instytucje** o charakterze publicznym i organizacje pozarządowe działające w kulturze (pominięto działalność instytucji prywatnych), bez względu na źródło finansowania tych przedsięwzięć. Uwzględniono tylko te projekty, które były wdrażane w okresie od 2008 do 2012 roku , tj. od momentu zakończenia pierwszego projektu Culart (finansowanego ze środków Programu Sąsiedztwa Lt, PL, RU (obwód Kaliningradzki 2004-2006)). Zebrane dane dotyczą szeroko pojętych projektów międzynarodowych, tj. nie ograniczają się do wyłonienia tych działań, które realizowano w partnerstwie polsko-rosyjskim.

Geograficzny obszar naszego działania to oba województwa wchodzące w skład Euroregionu Bałtyk (pomorskie oraz warmińsko-mazurskie).

Problemy

Jednym z najpoważniejszych problemów z jakim spotkano się w trakcie zbierania danych był ograniczony dostęp do informacji: czasami brak strony internetowej danej instytucji lub brak aktualnych informacji na tej stronie, które dotyczyłyby działalności projektowej. Zwyczajowe już, bardzo niechętnie wypełnianie ankiet przez przedstawicieli instytucji i organizacji. Nie zawsze też były dostępne pełne informacje na stronach instytucji finansujących.

Działalność organizacji i instytucji jest tak różnorodna i bogata, iż na pierwszy rzut oka stwarza wrażenie wręcz chaosu. Pomimo tego, że zdecydowana większość realizowanych przedsięwzięć ma charakter stały, cykliczny , to coraz częściej przybiera formy działalności projektowej. Są to zwykle projekty miękkie, raczej krótko lub średnio-terminowe. Najczęściej jest to uzależnione od terminów określonych w wytycznych grantodawcy. Z zebranego materiału wyraźnie widać, że aktywność projektowa instytucji kultury (w tym międzynarodowa) zwiększa się w momencie gdy pojawia się zewnętrzne źródło finansowania. Bardzo nieliczne instytucje prowadzą własne , tj finansowane z

własnych źródeł (lub przez lokalnych sponsorów) działania projektowe o charakterze międzynarodowym.

Źródła finansowania projektów międzynarodowych: najczęściej zewnętrzne, od 2008 roku były to:

1. Program Współpracy Transgranicznej Litwa, Polska, Obwód Kaliningradzki 2004-2006 (Środki UE: Interreg IIIA / Tacis)
2. Program Współpracy Transgranicznej Litwa, Polska, Rosja 2007-2013 (środki UE)
3. Fundusz Małych Grantów Transgranicznych i Międzyregionalnych w Euroregionie Bałtyk (Środki Norweskiego Mechanizmu Finansowego oraz Mechanizmu Finansowego EOG)
4. Granty Norweskie - Fundusz Wsparcia Inicjatyw Lokalnych, Międzyregionalnych i Transgranicznych w Euroregionie Niemen (Środki Norweskiego Mechanizmu Finansowego oraz Mechanizmu Finansowego EOG)
5. Fundusz Wymiany Kulturalnej (Środki Norweskiego Mechanizmu Finansowego oraz Mechanizmu Finansowego EOG)
6. Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego RP, bardzo często w połączeniu ze środkami regionu Pomorza / Warmii – Mazur
7. Fundusz Wyszehradzki
8. Fundusz Małych Projektów w programie współpracy transgranicznej Litwa Polska 2007-2013 (środki UE)
9. Program Współpracy Transgranicznej Litwa – Polska 2007-2013 (środki UE)
10. Sokrates (środki UE)
11. Program Współpracy Transgranicznej Południowy Bałtyk (środki UE)
12. Nordic Culture Fund
13. Noord Holland (środki budżetu Holenderskiego)
14. Europa Środkowa
15. Program Kultura 2007-2013
16. Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej
17. Młodzież w Działaniu (środki UE)
18. Polsko-Litewski Fundusz Wymiany Młodzieży (środki budżetowe Polski i Litwy)
19. Instytut Adama Mickiewicza w Warszawie (środki budżetu RP)
20. Środki własne instytucji kultury
21. Środki sponsorów prywatnych
22. Środki pozyskane przez partnerów zagranicznych

Projekty realizowano w zależności od wymogów programowych (donatorów), w zakresie partnerstw najczęściej występują instytucje z krajów: Rosja (Obwód Kaliningradzki), Litwa, Niemcy. Sporadycznie pojawiają się: Białoruś, Czechy, Dania, Włochy, Szwajcaria, Węgry, Rumunia, , Norwegia, Macedonia, Anglia, Szwecja, Armenia, Finlandia, Estonia, Irlandia, Turcja, Ukraina.

Potwierdza to obserwację, że najaktywniej współpracujemy z partnerami, którzy są w miarę blisko geograficznie oraz z którymi zawarto formalne umowy o współpracy (najczęściej jest to współpraca między lokalnymi samorządami).

Jakie organizacje uzyskują wsparcie i realizują projekty:

Są to przede wszystkim z terenów większych miast. Przede wszystkim: Gdańsk, Olsztyn, Elbląg, Słupsk, ośrodki i instytucje z małych miejscowości wchodzą w projekty międzynarodowe znacznie rzadziej i zwykle wtedy, gdy dostępne jest lokalne źródło zewnętrznego dofinansowania (typu fundusze małych bądź mikro projektów). Z poprzednich badań (które dotyczyły szeroko pojętej współpracy transgranicznej) wynika, że główne przeszkody to brak funduszy, brak odpowiednio przeszkolonej kadry, brak odpowiedniego partnera.

Tematyka projektów międzynarodowych

Znacznie utrudniona jest jednoznaczna kwalifikacja projektów pod kątem form i tematyki podejmowanych działań. W przeważającej większości jest to kilka połączonych form takich jak spotkania, warsztaty, wystawy, konferencja itp. W związku z powyższym prezentowany podział jest raczej schematyczny, opiera się przede wszystkim na sformułowanych celach projektów.

Najczęściej spotykana tematyka projektów międzynarodowych:

Uwaga techniczna: ogółem zebrano informację na temat 65 projektów, jednakże niektóre z nich były uwzględnione w kilku grupach z uwagi na obszerność działań. Stąd suma nie jest równa 100%.

Warsztaty, spotkania, Promocja – 20%

- / wymiana informacji (spotkania, warsztaty itp.) na temat posiadanych zasobów kulturowych – turystyka kulturowa (4,62%)
- / wspólne działania promocyjne (1,54%)
- / Wspólne warsztaty tematyczne (np. kreowanie produktów turystycznych, techniki pracy z młodzieżą lub inną grupą docelową) (4,62%)
- / działania na rzecz dzieci i młodzieży (organizacja konkursów, plenerów, spotkań) (3,08%)
- / międzynarodowe kulturalne obozy letnie dla dzieci i młodzieży (połączone zwykle z edukacją) (6,15%)

sztuki teatralne: 12,31%

wymiana doświadczeń między instytucjami, edukacja kadry, edukacja odbiorcy (w tym dzieci i młodzież), festiwale teatralne , warsztaty, prezentacje (np. teatry uliczne, spektakle tematyczne, itp.), spektakle obcych grup teatralnych (12,31%)

imprezy masowe, wystawy – 24,62%

- / udział w imprezach i przedsięwzięciach kulturalnych typu Jarmark, festiwal itd. (4,62%)
- / wystawy dotyczące wydarzeń historycznych (np. bitwa pod Grunwaldem – polsko-litewskie działania typu wystawa, konferencja, wydawnictwa) (9,23%)
- / duże , coroczne Festiwale (np. Kolęd i pastorałek, Złota Tarka, Kuchni i Kultury) (10,77%)

edukacja - 12,31%

– podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników instytucji Kultury, warsztaty dla kadry, wyjazdy edukacyjne itd. (6,15%)

-/ Edukacja nieformalna w kulturze (6,15%)

Mobilność artystów i twórców (zawodowych oraz amatorów) – 29,23%

-/ wspólne plenery artystyczne zawodowych twórców (1,54%)

-/ dialog międzykulturowy – udział przedstawicieli partnerów zagranicznych w działaniach prowadzonych na terenie sąsiada (9,23%)

-/ prezentacje własnej oferty kulturalnej na terenie partnera (12,31%)

-/ Promocja artystów zawodowych (6,15%)

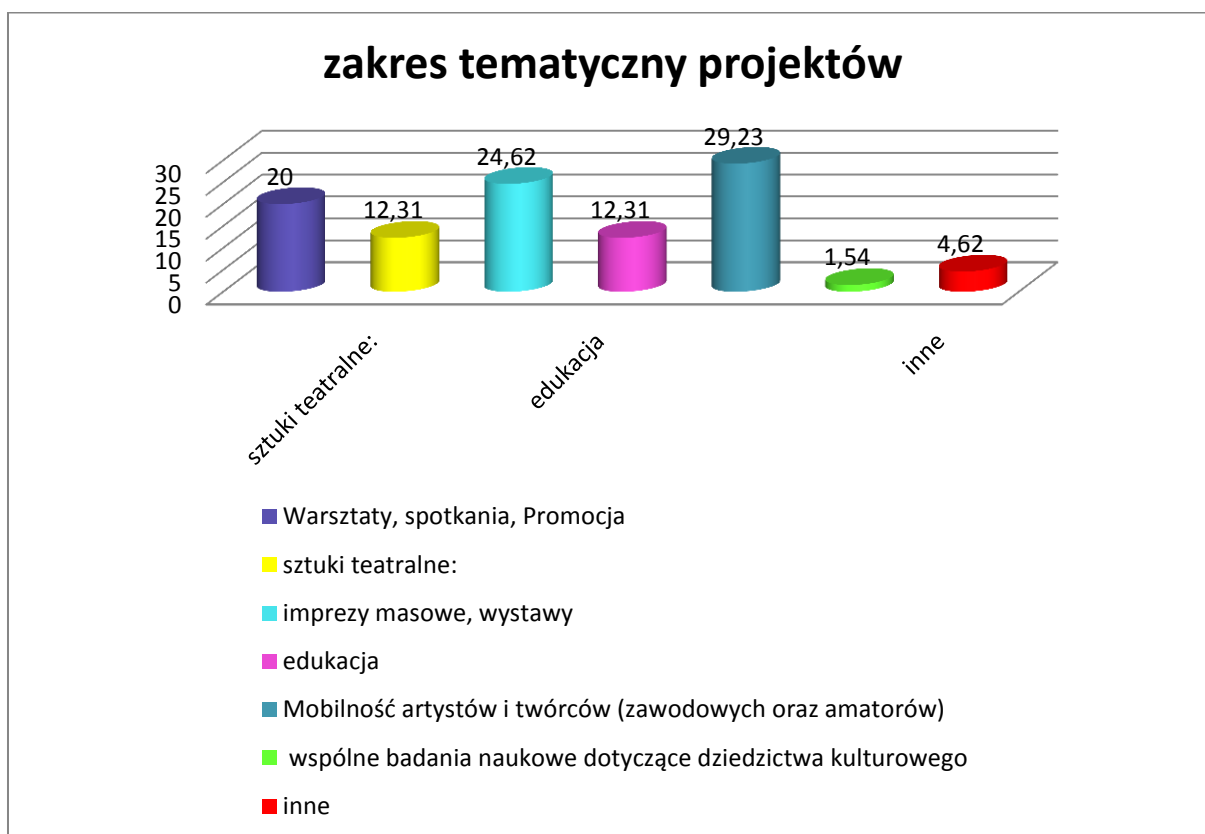
wspólne badania naukowe dotyczące dziedzictwa kulturowego – 1,54%

Innowacyjne i rzadkie działania to:

-/ zintegrowane i szerokie działania w ramach większych projektów (głównie duże miasta, np. gdański projekt „Cities In the edge”

-/ tworzenie wspólnej platformy sztuki cyfrowej

-/ Klastry branż kreatywnych

Zasadniczo nie można mówić o istnieniu systemowej współpracy między instytucjami i organizacjami kultury, nawet w przypadku obszarów sąsiadujących bezpośrednio (współpraca transgraniczna). Nie ma wspólnie wypracowanych programów, strategii współpracy, rozwoju czy też promocji dziedzictwa kulturowego. W przypadku projektów kulturalnych w ogromnej mierze ich zakres jest uzależniony od 1/ mocno uzależniona od dostępnych priorytetów danego sponsora
2/ rzadko istnieje w instytucji zatwierdzona strategia / plan rozwoju co czyni współpracę zagraniczną // działalność projektową nieco chaotyczną

This publication has been produced with the assistance of the European Union. The contents of this publication are the sole responsibility of Association of Polish Communes of Euroregion Baltic and can in no way be taken to reflect the views of the European Union.